

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

4^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 6 Σεπτεμβρίου 2022 με την εξής σύνθεση: Μαργαρίτα Κανάβα Πρόεδρος-Εισηγήτρια, Γερασιμούλα-Μαρία Δρακονταειδή και Μιχαήλ Οικονόμου Μέλη.

Για να εξετάσει την από 29.07.2022 Προδικαστική Προσφυγή, με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) 1072/1.08.2022 του προσφεύγοντος οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «προσφεύγων»), που εδρεύει, στο ..., οδός ..., αριθμ. ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ... (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα και κατά της με αριθμ. πρωτ. 230300/19.07.2022 απόφασης της Γενικής Γραμματέως ... περί έγκρισης του από 6.07.2022 Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού αναφορικά με τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής και τεχνικών προσφορών (εφεξής η «προσβαλλόμενη») και

Κατά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «παρεμβαίνων»), που εδρεύει στ.. ..., ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή του ο προσφεύγων αιτείται να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το σκέλος που απορρίπτεται η προσφορά του και κρίνονται αποδεκτές οι προσφορές του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...».

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια Μαργαρίτα Κανάβα

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο κατά το άρθρο 363 παρ.1 και 2 του Ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ.1 και 2

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 600 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την από 29.07.2022 πληρωμή στην ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ και την εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης) το οποίο και υπολογίζεται με βάση την προϋπολογιζόμενη δαπάνη της σύμβασης σχετικά με την οποία ασκείται η προδικαστική προσφυγή, ήτοι 104.400,00 ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

2. Επειδή η αναθέτουσα αρχή με την υπ' αριθμ. ... Διακήρυξη προκήρυξε δημόσιο ανοικτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό με αντικείμενο «Σύμβουλος υποστήριξης της υλοποίησης της πράξης Απλούστευση διαδικασιών εγγραφής, διαχείρισης και έκδοσης πιστοποιητικών .... της Γενικής Γραμματείας ... του Υπουργείου ...», με κριτήριο κατακύρωσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής, προϋπολογισθείσας συνολικά δαπάνης 129.456,00 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

3. Επειδή το πλήρες κείμενο της διακήρυξης καταχωρήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων στις 21.03.2022 με ΑΔΑΜ ..., καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε αύξοντα αριθμό ...

4. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016.

5. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε στις 29.07.2022 στον ηλεκτρονικό τόπο για του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 20.07.2022 β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. από τον προσφεύγοντα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθρ. 8 του ΠΔ 39/2017.

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

6. Επειδή στις 1.08.2022 η αναθέτουσα αρχή προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής, δια μέσω της «επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού προς όλους τους ενδιαφερόμενους σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

7. Επειδή με την υπ' αριθμ. 1551/2022 Πράξη της Προέδρου του 4^{ου} Κλιμακίου, ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής.

8 Επειδή η αναθέτουσα αρχή την 5.08.2022 απέστειλε στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου της διαγωνισμού τις απόψεις της επί της προσφυγής, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στον προσφεύγοντα αυθημερόν.

9. Επειδή ο προσφεύγων στις 9.08.2022, ήτοι εμπροθέσμως σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 4782/2021, υπέβαλε μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού υπόμνημα επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής, το οποίο λαμβάνεται υπόψη από το Κλιμάκιο.

10. Επειδή ο παρεμβαίνων κατέθεσε στις 10.08.2022, ήτοι εμπροθέσμως, μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, την με αριθμό ΓΑΚ ΠΑΡ 3965/2022 παρέμβασή του, για την οποία θεμελιώνει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον καθώς έχει κριθεί αποδεκτή η προσφορά του και ως εκ τούτου, επιδιώκει τη διατήρηση της προσβαλλόμενης.

11. Επειδή ο προσφεύγων στις 16.08.2022, υπέβαλε μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού υπόμνημα επί της παρέμβασης, το οποίο δεν λαμβάνεται υπόψη από το Κλιμάκιο διότι αφενός μεν υποβλήθηκε εκπροθέσμως σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 4782/2021, όπου η προθεσμία άρχεται από την κοινοποίηση των απόψεων της αναθέτουσας, αφετέρου απαραδέκτως καθώς δεν προβλέπεται ρητώς στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο η υποβολή υπομνήματος προς αντίκρουση της παρέμβασης.

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

12. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η ως άνω προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 4^{ου} Κλιμακίου της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 και 360 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του Π.Δ/τος 39/2017.

13. Επειδή στο υπό κρίση διαγωνισμό έλαβαν μέρος τρεις οικονομικοί φορείς, ήτοι ο προσφεύγων, ο παρεμβαίνων και ο οικονομικός φορέας «..., οι οποίοι υπέβαλαν τις με αριθμ. συστήματος 274922, 275328 και 273352 προσφορές τους αντίστοιχα. Σύμφωνα με το από 6.07.2022 Πρακτικό, η Επιτροπή Διαγωνισμού εισηγήθηκε αφενός μεν την αποδοχή των προσφορών του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «..., οι οποίες έλαβαν βαθμολογία 136,75 και 114,50 βαθμούς αντιστοίχως και αφετέρου την απόρριψη της προσφοράς του προσφεύγοντος διότι *«δεν προσκόμισε, ως απαιτείτο από την αναθέτουσα αρχή με το υπ' αρ. πρωτ. Δ11/137427/06-05-2022 έγγραφό της, για τα δηλωθέντα από αυτόν έργα, πιστοποιητικά, βεβαιώσεις και συμβάσεις που αποδεικνύουν την εκτέλεση τους»*. Με την προσβαλλόμενη εγκρίθηκε το ως άνω Πρακτικό.

14. Επειδή ο προσφεύγων, ως προσφέρων του υπό κρίση διαγωνισμού θεμελιώνει πρόδηλο έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της επίμαχης απόφασης, ως προς το μέρος που αφορά στην απόρριψη της προσφοράς του. Σύμφωνα, δε, με τα προσφάτως κριθέντα (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 408/2018) η διαπλαστική ενέργεια της ακυρωτικής απόφασης της ΑΕΠΠ αποτελεί μία από τις κύριες συνέπειες αυτής και επενεργεί *erga omnes* σε αναδραμόντα χρόνο και, ως εκ του διαπλαστικού της χαρακτήρα, ενεργεί υπέρ και κατά πάντων. Η ακυρωθείσα πράξη θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα και κατ' αυτόν τον τρόπο επαναφέρεται αυτοδικαίως η πραγματική και νομική κατάσταση που υπήρχε πριν από την έκδοσή της. Με τη διαπλαστική απόφαση συντελείται η μεταβολή μιας έννομης σχέσης, δημιουργείται μια νέα νομική κατάσταση, το, δε, γεγονός της συντελεσθείσας αυτής νομικής μεταβολής πρέπει, κατά νομοθετική βούληση, να αναγνωρισθεί ως γεγονός αναμφισβήτητο. Το αναγνωριστικό-διαγνωστικό αυτό πόρισμα της ακυρωτικής απόφασης ανευρίσκεται στις αιτιολογίες της απόφασης και μάλιστα αποτελεί

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

«προδικαστικό ζήτημα» του κυρίου ζητήματος, που είναι η ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης. Ως εκ τούτου, με βάση τα κριθέντα στην απόφαση ΕΑ ΣΤΕ 408/2018 σε περίπτωση, που με απόφαση της ΑΕΠΠ ακυρωθεί η απόρριψη της προσφοράς του προσφεύγοντος, χωρεί η μετ' εννόμου συμφέροντος προβολή εκ μέρους του προσφεύγοντος και νόμιμη εξέταση εκ μέρους της ΑΕΠΠ των λόγων που βάλλουν κατά της συμμετοχής έτερου συμμετέχοντος, χωρίς να απαιτείται να εκδοθεί νέα απόφαση της αναθέτουσας αρχής σε συμμόρφωση προς την απόφαση αυτή. Επομένως, εν προκειμένω, εφόσον κριθεί ακυρωτέα η προσβαλλόμενη απόφαση κατά σκέλος που αφορά τον αποκλεισμό του προσφεύγοντος του διαγωνισμού, τότε με έννομο συμφέρον προβάλλονται από τον προσφεύγοντα ισχυρισμοί περί της απόρριψης των προσφορών του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...».

Περαιτέρω, εφόσον κριθεί νόμιμος ο αποκλεισμός του προσφεύγοντος και δοθέντος ότι ο προσφεύγων επικαλείται την επιδίωξή του για ματαίωση και επαναπροκήρυξη του διαγωνισμού, καταρχάς μετ' εννόμου συμφέροντος προβάλλει ισχυρισμούς προς απόρριψη των προσφορών του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...». Και τούτο διότι, έχει προσφάτως κριθεί -υπό όρους- παραδεκτή η δυνατότητα του μη οριστικά αποκλεισθέντος διαγωνιζόμενου, επιδίωξης ματαίωσης της διαγωνιστικής διαδικασίας με σκοπό την εκκίνηση νέας ταυτόσημης διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης, και με στόχευση την ανάληψη της εν λόγω προμήθειας (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (ΔΕΕ), [με τις αποφάσεις του της 2.7.2013 και 5.4.2016, αντιστοίχως επί των υποθέσεων C-100/12 *Fastweb SpA* και C-689/13 *Puligienica Facility Esco SpA (PFE)*], όπου ερμηνεύοντας τις ισχύουσες ρυθμίσεις της Οδηγίας 89/665 -ταυτόσημες με τις εν προκειμένω εφαρμοστέες της ειδικής Οδηγίας 92/12 (L 76)-, αλλά και αυτές τούτες τις ρυθμίσεις της Οδηγίας 92/12 (απόφασή του της 11.5.2017, επί της υποθέσεως C-131/16, *Archus sp.z. o.o και Gama Jacek Lipik*), έκρινε ρητώς ότι το έννομο συμφέρον «ενδιαφερομένου» (άρθρο 2α παρ. 2 εδ. γ'. στις δύο Οδηγίες), είναι δυνατόν να συνίσταται και στην ματαίωση της διαδικασίας, ώστε να κινηθεί νέα διαδικασία συνάψεως της συμβάσεως και ΕΑ ΣΤΕ

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

22/2018 αντίστοιχα). Επιπροσθέτως, με την απόφαση του ΔΕΕ της 24 Μαρτίου 2021 (επί της υποθέσεως C-771/19, NAMA Σύμβουλοι Μηχανικοί και Μελετητές Α.Ε. – LDK Σύμβουλοι Μηχανικοί Α.Ε.), κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ, κρίθηκε ότι «ένας προσφέρων ο οποίος αποκλείστηκε από διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης σε στάδιο προγενέστερο του σταδίου της ανάθεσης της σύμβασης αυτής και του οποίου η αίτηση για την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης αποκλεισμού του από τη διαδικασία αυτή απορρίφθηκε μπορεί να προβάλει, με την ταυτοχρόνως ασκηθείσα αίτησή του για την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης περί αποδοχής της προσφοράς άλλου προσφέροντος, όλους τους ισχυρισμούς που αφορούν παραβίαση της ενωσιακής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων ή των εθνικών κανόνων μεταφοράς της νομοθεσίας αυτής, συμπεριλαμβανομένων των ισχυρισμών που δεν έχουν σχέση με τις πλημμέλειες λόγω των οποίων αποκλείστηκε η προσφορά του. Η δυνατότητα αυτή δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι απορρίφθηκε η προδικαστική προσφυγή ενώπιον ανεξάρτητου εθνικού οργάνου, την οποία έπρεπε, βάσει του εθνικού δικαίου, να ασκήσει προηγουμένως ο εν λόγω προσφέρων κατά της απόφασης αποκλεισμού του, εφόσον η απόρριψη αυτή δεν έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου».

15. Επειδή το άρθρο 18 του Ν.4412/2016 ορίζει ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης».

16. Επειδή, το άρθρο 53 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών [...] 2. Τα έγγραφα της σύμβασης...περιέχουν ιδίως : [...]β) τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

τεχνική ή/και επαγγελματική ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων, [...]ιζ) τους απαραίτατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς, κ) τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα, όπως δηλώσεις και δικαιολογητικά[...]».

17. Επειδή το άρθρο 75 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : « 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης...».

18. Επειδή το άρθρο 78 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : « 1. Όσον αφορά στα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 75, περί κριτηρίων επιλογής, και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 75, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Όσον αφορά στα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περ. στ' του Μέρους II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' ή με την επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο εάν οι τελευταίοι εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Αν ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

αυτόν. Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σύμφωνα με τα άρθρα 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, 80, περί αποδεικτικών μέσων και 81, περί επιγραμμικού αποθετηρίου πιστοποιητικών (e-Certis), αν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο οικονομικός φορέας, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 73, περί λόγων αποκλεισμού και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις[...]

19. Επειδή το άρθρο 79 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι « 1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: [...] β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής, τα οποία έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου και 77, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, [...] Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 78, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις ίδιες πληροφορίες για τους φορείς αυτούς. Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. [...] 5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας[...]

20. Επειδή το άρθρο 80 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι « ...5. Η τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α', ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών ή των υπηρεσιών».

21. Επειδή το άρθρο 91 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά:α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102. [...]».

22. Επειδή το άρθρο 102 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές, τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητούν από τους προσφέροντες ή υποψήφιους οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης».

23. Επειδή στους όρους της διακήρυξης προβλέπεται ότι : «... 2.2.6 Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν την κατάλληλη τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για να εκτελέσουν την παρούσα σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Ειδικότερα:

Α. Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται κατά τη

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

διάρκεια των τριών (3) τελευταίων ετών να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς μία (1) σύμβαση συναφή με το αντικείμενο της προκυρησσόμενης σύμβασης.

Η σύμβαση θα πρέπει να έχει συμβατική αξία ίση ή ανώτερη με το 100% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ. Ως ημερομηνία ολοκλήρωσης νοείται η ημερομηνία της βεβαίωσης /πρωτοκόλλου παραλαβής του αντικειμένου της σύμβασης, που εκδίδει η Αναθέτουσα Αρχή /αποδέκτης. Σε περίπτωση που από τις προσκομιζόμενες βεβαιώσεις/πρωτόκολλα παραλαβής των έργων, δεν διαφαίνονται τα παραπάνω στοιχεία, ο υποψήφιος ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει κατά την υποβολή των αποδεικτικών μέσων σύμφωνα με το άρθρο 2.2.9.2 τις υπογεγραμμένες συμβάσεις έργων.

Σε περίπτωση ένωσης /κοινοπραξίας η παρούσα απαίτηση δύναται να καλύπτεται αθροιστικά από όλα τα μέλη της. Β. Οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να διαθέτουν Ομάδα Έργου που θα αναλάβει τη διοίκηση υλοποίησης του έργου, η οποία θα έχει την ακόλουθη τουλάχιστον σύνθεση και προσόντα:

α. Ένας Υπεύθυνος Έργου (Υ.Ε.). Ο Υπεύθυνος Έργου (Υ.Ε.) πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον τα παρακάτω προσόντα:

Να είναι κάτοχος πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ/ ΤΕΙ).

Να διαθέτει τουλάχιστον 8 έτη επαγγελματική εμπειρία, μετά το πέρας των σπουδών του, στη διαχείριση και διοίκηση έργων.

Να έχει συμμετάσχει ως Υπεύθυνος Έργου ή ως Αναπληρωτής Υπεύθυνος Έργου σε τουλάχιστον ένα συναφές έργο.

β. Ένα στέλεχος με τα ακόλουθα προσόντα:

Πτυχίο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και

Επαγγελματική Εμπειρία τουλάχιστον τριών (3) ετών στο σχεδιασμό ή / και στην υλοποίηση ή / και στη διαχείριση ή / και στην αξιολόγηση ή / και στην παρακολούθηση έργων.

γ. Ένα στέλεχος με τα ακόλουθα προσόντα:

Να είναι κάτοχος πτυχίου νομικής σχολής.

Να διαθέτει τουλάχιστον 3 έτη επαγγελματική εμπειρία μετά το πέρας των σπουδών του στο δίκαιο δημοσίων συμβάσεων και στη νομική υποστήριξη συναφών έργων.[...]

2.2.8 Στήριξη στην ικανότητα τρίτων/Υπεργολαβία

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

2.2.8.1 Οι οικονομικοί φορείς μπορούν, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της παραγράφου 2.2.6), να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται.

Ειδικά, όσον αφορά στα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περ. στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α' ή με την επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο, εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.[...]

2.2.9.1 Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής

Το δικαίωμα συμμετοχής των οικονομικών φορέων και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής τους, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2.2.1 έως 2.2.8, κρίνονται κατά την υποβολή της προσφοράς δια του ΕΕΕΣ κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.2.9.1, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών της παραγράφου 2.2.9.2 και κατά τη σύναψη της σύμβασης δια της υπεύθυνης δήλωσης, της περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν. 4412/2016.

Στην περίπτωση που ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με την παράγραφο 2.2.8 της παρούσας, οι φορείς στην ικανότητα των οποίων στηρίζεται υποχρεούνται να αποδεικνύουν, κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 2.2.9.1 και 2.2.9.2, ότι δεν συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού της παραγράφου 2.2.3 της παρούσας και ότι πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής κατά περίπτωση (παράγραφοι 2.2.5 και 2.2.6).[...]

2.2.9.1 Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών

Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής των παραγράφων 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7 της παρούσας, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 1 και 3

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

του ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα Παράρτημα II οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 και συμπληρώνεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς σύμφωνα με τις οδηγίες του Παραρτήματος 1. [...]

2.2.9.2 Αποδεικτικά μέσα

Για την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού κατ' άρθρο 2.2.3 και της πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής κατά τις παραγράφους 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7, οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα δικαιολογητικά του παρόντος. Η προσκόμιση των εν λόγω δικαιολογητικών γίνεται κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3.2 από τον προσωρινό ανάδοχο. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας.[...]

B.4. Για την απόδειξη της τεχνικής ικανότητας της παραγράφου 2.2.6 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν:

A. Συμπληρωμένο πίνακα συμβάσεων, σύμφωνα με το υπόδειγμα που ακολουθεί, συνοδευόμενο από πιστοποιητικά, βεβαιώσεις και συμβάσεις που αποδεικνύουν την εκτέλεσή τους. Αν οι αποδέκτες των υπηρεσιών είναι φορείς του δημοσίου τομέα, που υπάγονται στις διατάξεις του ενωσιακού και εθνικού δικαίου για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, η εκτέλεση των συμβάσεων αποδεικνύεται με έγγραφο που έχει εκδοθεί, θεωρηθεί ή υπογραφεί από την κατά περίπτωση αναθέτουσα αρχή. Εάν πρόκειται για ιδιωτικούς φορείς, με βεβαίωση του αποδέκτη των υπηρεσιών ή με σχετικό τιμολόγιο ή με σχετική απόδειξη και το αποδεικτικό της πληρωμής αυτών

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

A/A	ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ/Α ΠΟΔΕΚΤΗΣ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ (από - έως)	ΠΡΟΫΓΜΩΣ	ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ (συνοπτικά)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ (προύπι/μός)	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (τύπος & ημ/νία)

B. Βιογραφικά Σημειώματα σύμφωνα με το Υπόδειγμα του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI - Υπόδειγμα Βιογραφικού Σημειώματος, συνοδευόμενα από πιστοποιητικά και βεβαιώσεις που αποδεικνύουν τα ζητούμενα προσόντα.[...]».

B.9. Στην περίπτωση που οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με την παράγραφο 2.2.8 για την απόδειξη ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, προσκομίζει, ιδίως, σχετική έγγραφη δέσμευση των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό.Ειδικότερα, προσκομίζεται έγγραφο (συμφωνητικό ή σε περίπτωση νομικού προσώπου απόφαση του αρμοδίου οργάνου διοίκησης αυτού ή σε περίπτωση φυσικού προσώπου υπεύθυνη δήλωση), δυνάμει του οποίου αμφότεροι, διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας και τρίτος φορέας, εγκρίνουν τη μεταξύ τους συνεργασία για την κατά περίπτωση παροχή προς τον διαγωνιζόμενο της χρηματοοικονομικής ή/και τεχνικής ή/και επαγγελματικής ικανότητας του φορέα, ώστε αυτή να είναι στη διάθεση του διαγωνιζόμενου για την εκτέλεση της Σύμβασης. Η σχετική αναφορά θα πρέπει να είναι λεπτομερής και να αναφέρει κατ' ελάχιστον τους συγκεκριμένους πόρους που θα είναι διαθέσιμοι για την εκτέλεση της σύμβασης και τον τρόπο δια του οποίου θα χρησιμοποιηθούν αυτοί για την εκτέλεση της σύμβασης. Ο τρίτος θα δεσμεύεται ρητά ότι θα διαθέσει στον διαγωνιζόμενο τους συγκεκριμένους πόρους κατά τη διάρκεια της σύμβασης και ο διαγωνιζόμενος ότι θα κάνει χρήση αυτών σε περίπτωση που του ανατεθεί η σύμβαση [...]

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

Σε περίπτωση που ο τρίτος διαθέτει στοιχεία τεχνικής ή επαγγελματικής καταλληλότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, θα δεσμεύεται ότι θα εκτελέσει τις εργασίες ή υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες, δηλώνοντας το τμήμα της σύμβασης που θα εκτελέσει [...]

2.4.2 Χρόνος και Τρόπος υποβολής προσφορών

2.4.2.1. Οι προσφορές υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους ηλεκτρονικά, μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία και ώρα που ορίζει η παρούσα διακήρυξη, στην Ελληνική Γλώσσα, σε ηλεκτρονικό φάκελο, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον ν.4412/2016, ιδίως στα άρθρα 36 και 37 και στην κατ' εξουσιοδότηση και στην κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 5 του άρθρου 36 του ν.4412/2016 εκδοθείσα υπ' αριθμ. 64233/08.06.2021 (Β'2453/09.06.2021) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης με θέμα «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)», εφεξής «Κ.Υ.Α. ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες»

Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται τουλάχιστον από αναγνωρισμένο (εγκεκριμένο) πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και να εγγραφούν στο ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με την περ. β της παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016 και τις διατάξεις του άρθρου 6 της Κ.Υ.Α. ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες.

2.4.2.2.2 Ο χρόνος υποβολής της προσφοράς μέσω του ΕΣΗΔΗΣ βεβαιώνεται αυτόματα από το ΕΣΗΔΗΣ με υπηρεσίες χρονοσήμανσης, σύμφωνα με τα

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

οριζόμενα στο άρθρο 37 του ν. 4412/2016 και τις διατάξεις του άρθρου 10 της ως άνω κοινής υπουργικής απόφασης.[...]

2.4.3. Περιεχόμενα Φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής - Τεχνική Προσφορά

2.4.3.1 Δικαιολογητικά Συμμετοχής

Τα στοιχεία και δικαιολογητικά για την συμμετοχή των προσφερόντων στη διαγωνιστική διαδικασία περιλαμβάνουν με ποινή αποκλεισμού τα ακόλουθα υπό α και β στοιχεία: α) το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), όπως προβλέπεται στις παρ. 1 και 3 του άρθρου 79 του ν. 4412/2016 και τη συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση με την οποία ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις πληροφορίες που παρέχει με το ΕΕΕΣ σύμφωνα με την παρ. 9 του ίδιου άρθρου, [...]

3.2.Πρόσκληση υποβολής δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου - Δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου

Μετά την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει σχετική ηλεκτρονική πρόσκληση στον προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ και τον καλεί να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού της παραγράφου 2.2.3 της διακήρυξης, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των παραγράφων 2.2.4 - 2.2.8 αυτής.[...].

24. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005, 31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (Ολ ΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007). Επομένως, η

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

αναθέτουσα αρχή θεσπίζοντας τους όρους της διακήρυξης αυτοδεσμεύεται και είναι υποχρεωμένη να τους εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις, η δε παράβαση των όρων αυτής οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Παρομοίως, οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να τηρούν απολύτως τους όρους της διακήρυξης και να υποβάλλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς.

25. Επειδή, η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 25 και απόφαση SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυγχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 27).

26. Επειδή, περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 Siac Construction Ltd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

27. Επειδή η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών (βλ. ΣΤΕ 2889/2011, 4343/2005 κ.ά. βλ. και Ε.Α. 228/2013, ΣΤΕ 111/2006, 597/2007 κ.ά.) εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους (Δ. Ράικος, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2017, σελ. 195 επ.). Σύμφωνα, δε, με την εν λόγω αρχή, δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

28. Επειδή οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, αποτελούν δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (βλ. ΣΤΕ

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *Siac Construction Ltd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

29. Επειδή, το ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ αποτελεί πρότυπο τεύχος με δεσμευτική ισχύ, το οποίο χρησιμοποιείται υποχρεωτικά από τις αναθέτουσες αρχές σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων του Βιβλίου Ι του Ν.4412/2016 άνω των ορίων, προκειμένου οι συμμετέχοντες στις ως άνω διαγωνιστικές διαδικασίες, κατά το χρόνο υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής ή των προσφορών τους να δηλώνουν υπεύθυνα ότι, αντιστοίχως προς τις απαιτήσεις της διακήρυξης, δεν εμπίπτουν στις καταστάσεις εκείνες που συνιστούν λόγους αποκλεισμού, όπως και ότι πληρούν τα ανάλογα με τη διακήρυξη κριτήρια ποιοτικής επιλογής, ως προκαταρκτική απόδειξη της προσωπικής τους κατάστασης, ώστε να θεμελιώσουν κατ' αρχήν το δικαίωμα συμμετοχής τους στο διαγωνισμό (βλ. Α.Ε.Π.Π 136/2017). Περαιτέρω, το ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ παρέχει προαπόδειξη προς τον σκοπό της επιτάχυνσης των διαγωνιστικών διαδικασιών και ελάφρυνσης των διαγωνιζομένων από την υποχρέωση προσκόμισης πολυάριθμων πιστοποιητικών και εγγράφων ως προς τα κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής, ιδίως επί τον σκοπό της διευκόλυνσης συμμετοχής μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τη μείωση του χρόνου προετοιμασίας μιας προσφοράς. Ενέχει δε προϋποθέτει και ερείδεται επί μιας καταρχήν εμπιστοσύνης ως προς τον υποβάλλοντα οικονομικό φορέα και όσον αφορά τα εξ αυτού δηλούμενα, τα οποία θα ελεγχθούν επισταμένως κατά το στάδιο αξιολόγησης δικαιολογητικών κατακύρωσης πριν την οριστικοποίηση της ανακήρυξης του ως αναδόχου (ΑΕΠΠ 96/2017).

30. Επειδή με το άρθρο 78 του ν. 4412/2016, παρέχεται η δυνατότητα στήριξης του συμμετέχοντος σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οικονομικού φορέα σε ικανότητες άλλων (τρίτων) φορέων, όσον αφορά είτε την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκειά του, είτε την τεχνική ή

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

επαγγελματική ικανότητά του, ανεξαρτήτως της νομικής φύσεως των δεσμών του με τους φορείς αυτούς. Εφόσον ο υποψήφιος οικονομικός φορέας αδυνατεί να ανταποκριθεί με τα δικά του μέσα στις απαιτήσεις εκτέλεσης της σύμβασης, την οποία επιθυμεί να συνάψει, έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στην διαδικασία ανάθεσης με προσφυγή στις δυνατότητες τρίτου φορέα για την απόδειξη της καταλληλότητάς του, αρκεί να αποδείξει με την προσκόμιση των αποδείξεων που προβλέπονται στην διακήρυξη, δέσμευση του τρίτου φορέα ότι θα διαθέσει τους επικαλούμενους πόρους, ώστε να βρίσκονται στη διάθεσή του αναδόχου για την εκτέλεση της σύμβασης. Ο δανεισμός της ικανότητας μπορεί να έχει ως νομική βάση οποιαδήποτε άλλη έννομη σχέση, αρκεί να αποδεικνύεται με την προσκόμιση των αποδείξεων που προβλέπονται στην διακήρυξη η δέσμευση περί διάθεσης των πόρων από τον τρίτο προς τον προσφέροντα για τους σκοπούς εκτέλεσης της προμήθειας εφόσον ανατεθεί. (ΔΕΚ Απόφαση της 2.12.1999, υπόθεση C-176/98, Holst Italia κατά Comune di Cagliari, Απόφαση της 12.7.2001, υπόθεση C-399/98, Ordine degli Architecti delle Province di Milano e Lodi κ.λ.π. κατά Comune di Milano)

31. Επειδή, ως «τρίτος» οικονομικός φορέας του άρθρου 78 του ν. 4412/2016, νοείται κάθε οικονομικός φορέας ο οποίος παρέχει τις ικανότητές του προς στήριξη στον προσφέροντα, αρκεί ο τελευταίος να δύναται να αποδείξει ότι τις έχει στη διάθεσή του, ασχέτως των δεσμών του με αυτόν. Το δε διαχωριστικό στοιχείο μεταξύ του οικονομικού αυτού φορέα και του προσφέροντος, ανάγεται ακριβώς στην έννοια του «τρίτου», η οποία εκλαμβάνεται με βάση το στοιχείο της ανεξαρτησίας (ή αντίστροφα της εξάρτησης) του τελευταίου από τον προσφέροντα κατά την άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας. Στις περιπτώσεις φυσικών προσώπων, όπου αυτονόητα υφίσταται αυτοτέλεια προσωπικότητας, το διαχωριστικό στοιχείο ανάγεται στο στοιχείο της εξάρτησης κατά την εκτέλεση της σχετικής με τις δανειζόμενες ικανότητες, δραστηριότητας. Η εξάρτηση αυτή τεκμαίρεται με την ύπαρξη σχέσης εξαρτημένης εργασίας μεταξύ φυσικού προσώπου και προσφέροντος, όμως δύναται ανά περίπτωση να προκύπτει και στο πλαίσιο

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

συμβάσεων παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου (βλ. ΑΕΠΠ 247/2017, 253/2017)

32. Επειδή από τις διατάξεις των άρθρων 648 επ. Α.Κ. και 6 ν. 765/1943, που κυρώθηκε με την ΠΥΣ 324/1946 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Α.Κ. (άρθρο 38 Εισ.Ν. Α.Κ.) συνάγεται ότι σύμβαση εξαρτημένης εργασίας υπάρχει όταν οι συμβαλλόμενοι αποβλέπουν στην παροχή της συμφωνηθείσης εργασίας και στο μισθό, ανεξάρτητα από τον τρόπο πληρωμής του, και ο εργαζόμενος υπόκειται σε νομική και προσωπική εξάρτηση από τον εργοδότη. Η υποχρέωση του εργαζομένου να δέχεται τον έλεγχο του εργοδότη και να συμμορφώνεται προς τις οδηγίες του ως προς τον τρόπο παροχής της εργασίας αποτελεί το βασικό γνώρισμα της εξάρτησης αυτής, η οποία μπορεί να είναι χαλαρότερη στις περιπτώσεις που ο εργαζόμενος αναπτύσσει πρωτοβουλία κατά την εκτέλεση της εργασίας του λόγω των επιστημονικών ή ειδικών γνώσεων του και του αντικειμένου της εργασίας, αλλά θα πρέπει να υπάρχει για να θεωρηθεί η εργασία του ως εξαρτημένη. Αντίθετα σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών, στην οποία δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του εργατικού δικαίου, υπάρχει όταν ο εργαζόμενος παρέχει αντί μισθού τις υπηρεσίες του, χωρίς να υπόκειται στον έλεγχο και την εποπτεία του εργοδότη και να είναι υποχρεωμένος να συμμορφώνεται προς τις εντολές και οδηγίες αυτού, ιδίως ως προς τον τρόπο και το χρόνο παροχής των υπηρεσιών του. Και στη σύμβαση αυτή πάντως υπάρχει κάποια δέσμευση και εξάρτηση, και γι' αυτό ακριβώς η συμμόρφωση του εργαζομένου προς τους όρους της σύμβασής του, που μπορούν να έχουν σχέση και με τον τόπο ή τα χρονικά πλαίσια παροχής της εργασίας δεν υποδηλώνουν χωρίς άλλο εξάρτηση αυτού από τον εργοδότη με την προεκτεθείσα έννοια. Το στοιχείο όμως που διακρίνει την εξαρτημένη εργασία από την ανεξάρτητη δεν είναι το ποσοτικό, δηλαδή η σύρευση περισσότερων ενδείξεων δέσμευσης και εξάρτησης αλλά το ποιοτικό, δηλαδή η ιδιαίτερη ποιότητα της δέσμευσης και εξάρτησης, η οποία έχει για τον υποβαλλόμενο σ' αυτήν εργαζόμενο συνέπειες που καθιστούν απαραίτητη την ιδιαίτερη ρύθμιση της σχέσης του με τον εργοδότη και δικαιολογούν την ειδική προστασία από το εργατικό δίκαιο. Το ποιοτικό αυτό στοιχείο συνάγεται από την εκτίμηση των

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

όρων και των συνθηκών παροχής της εργασίας και διαφέρει κατά περίπτωση, ανάλογα με το είδος και τη φύση της εργασίας, συνδυαζόμενο δε με τις υφιστάμενες ενδείξεις εξάρτησης, παρέχει ασφαλέστερο κριτήριο για τη διάκριση της εξαρτημένης εργασίας από την ανεξάρτητη. Με βάση το κριτήριο αυτό γίνεται φανερό ότι η σύμβαση παροχής επιστημονικών υπηρεσιών από εργαζόμενο επιστήμονα, που επιλέγει ο ίδιος βασικούς όρους της απασχόλησής του και δεν ελέγχεται από τον εργοδότη ως προς τον τρόπο και ακόμη και εν μέρει το χρόνο παροχής των υπηρεσιών του στον καθορισμένο από τη σύμβαση και τη φύση των υπηρεσιών του τόπο, δεν είναι σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και το αντίστροφο (Ολ. Α.Π. 28/2005, ΑΕΠΠ 630/2018).

33. Επειδή ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι παρανόμως απορρίφθηκε η προσφορά του διότι κλήθηκε να υποβάλει δικαιολογητικά κατακύρωσης σε προγενέστερο στάδιο, αν και δεν υπείχε σχετική υποχρέωση και κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 102 του ν. 4412/2016, σε κάθε δε περίπτωση τα αιτηθέντα έγγραφα δεν ορίστηκαν με σαφή τρόπο από την αναθέτουσα αρχή.

34. Επειδή, στον όρο 2.2.6 της διακήρυξης προβλέπεται ως κριτήριο τεχνικής ικανότητας αφενός μεν οι διαγωνιζόμενοι να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριετίας τουλάχιστον μία συναφή σύμβαση ύψους ίσου ή ανώτερου της εκτιμώμενης αξίας της υπό ανάθεση σύμβασης, ήτοι 104.400,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, αφετέρου να διαθέτουν Ομάδα Έργου αποτελούμενη τουλάχιστον από ένα Υπεύθυνο Έργου, ένα στέλεχος με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματική εμπειρία τριών ετών στο σχεδιασμό ή και στην υλοποίηση ή/και στη διαχείριση ή/και στην αξιολόγηση ή/και στην παρακολούθηση έργων και ένα στέλεχος με πτυχίο νομικής σχολής και τουλάχιστον τρία έτη επαγγελματική εμπειρία στο δίκαιο δημοσίων συμβάσεων και στη νομική υποστήριξη συναφών έργων. Σύμφωνα δε με τον όρο 2.2.9.1 της διακήρυξης, οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν προαποδεικτικώς να δηλώσουν στο ΕΕΕΣ τις συμβάσεις εκείνες που καλύπτουν το κριτήριο τεχνικής ικανότητας, καθώς και τα μέλη που απαρτίζουν την Ομάδα Έργου, ενώ, κατά τα αναφερόμενα στον όρο 2.2.9.2B4

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

της διακήρυξης, στο στάδιο των δικαιολογητικών κατακύρωσης ο προσωρινός ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει προς απόδειξη του κριτηρίου τεχνικής ικανότητας πίνακα με τα κυριότερα στοιχεία των εκτελεσθέντων συμβάσεων, συνοδευόμενο από πιστοποιητικά και βεβαιώσεις περί επιτυχούς ολοκλήρωσης τους, καθώς και βιογραφικά σημειώματα των μελών της Ομάδας Έργου, συνοδευόμενα από πιστοποιητικά και βεβαιώσεις που αποδεικνύουν τα ζητούμενα προσόντα. Ως εκ τούτου, από τη γραμματική διατύπωση του όρου 2.2.9.2.B4 της διακήρυξης, σαφώς προκύπτουν τα συγκεκριμένα δικαιολογητικά κατακύρωσης τα οποία πρέπει να υποβάλει ο προσωρινός ανάδοχος δυνάμει του σχετικού όρου. Επισημαίνεται ότι, ως σαφώς προβλέπεται στον όρο 2.2.9.2.A της διακήρυξης, ο οποίος ενσωματώνει την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 79 παρ. 5 του ν. 4412/2016, η αναθέτουσα αρχή δύναται σε οποιοδήποτε σημείο της διαγωνιστικής διαδικασίας να αιτηθεί την υποβολή των δικαιολογητικών κατακύρωσης. Περαιτέρω, εφόσον διαγωνιζόμενος επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες τρίτου φορέα προς πλήρωση του κριτηρίου τεχνικής ικανότητας, ως ρητώς δύναται κατά τον όρο 2.2.8 της διακήρυξης, τότε υποχρεούται να προσκομίσει με την προσφορά του ΕΕΕΣ του τρίτου φορέα προκειμένου να προαποδείξει ότι συντρέχει στο πρόσωπο του τρίτου φορέα το σχετικό κριτήριο επιλογής για το οποίο επικαλείται τη στήριξη, στο δε στάδιο των δικαιολογητικών κατακύρωσης θα πρέπει να προσκομιστεί έγγραφο με το οποίο αμφότεροι διαγωνιζόμενος και τρίτος φορέας εγκρίνουν τη μεταξύ τους συνεργασία. Σε περίπτωση δε που η στήριξη σε τρίτο φορέα, ως προς το κριτήριο τεχνικής ικανότητας, αφορά τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα ή επαγγελματική εμπειρία, θα πρέπει ο τρίτος φορέας να αναλάβει και την εκτέλεση του τμήματος της σύμβασης για το οποίο απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες που παρέχει προς στήριξη στον συμμετέχοντα αλλά και να δηλωθεί από αυτόν ως υπεργολάβος του για το τμήμα της σύμβασης που θα εκτελέσει.

35. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο προσφεύγων δήλωσε στο ΕΕΕΣ του, ως προς το κριτήριο τεχνικής ικανότητας που αφορά την προηγούμενη εκτέλεση συναφών συμβάσεων, εννέα

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

συμβάσεις, εκ των οποίων μόνο μία είναι αξίας ανώτερης της υπό ανάθεσης σύμβασης και συγκεκριμένα με αντικείμενο «Συμβουλευτικές υπηρεσίες Υποστήριξης για την υλοποίηση της Πράξης και την Προσέλκυση Ωφελούμενων» ποσού 120.000€, με αποδέκτη τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο ... και ημερομηνία έναρξης και λήξης 26.05.2020 - 26.02.2022. Επίσης ο προσφεύγων δήλωσε στο ΕΕΕΣ του ότι στηρίζεται ως προς το στέλεχος της Ομάδας Έργου με πτυχίο νομικής και τριετή εμπειρία στις δημόσιες συμβάσεις στην κα ... και υπέβαλε το ΕΕΕΣ της. Ενόψει των ως άνω δηλωθέντων εκ των οποίων δεν συνάγεται με σαφήνεια η πλήρωση του κριτηρίου τεχνικής ικανότητας, η αναθέτουσα αρχή νομίμως κατ' εφαρμογήν του όρου 2.2.9.2Α της διακήρυξης αλλά και του άρθρου 79 παρ. 5 του ν. 4412/2016 αιτήθηκε την 6.05.2022 από τον προσφεύγοντα την προσκόμιση υπό τη μορφή διευκρινίσεων των στοιχείων τεκμηρίωσης του όρου 2.2.9.Β4 της διακήρυξης, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από τον προσφεύγοντα τυγχάνουν απορριπτέα ως αβάσιμα, καθώς δεν ερείδονται στη διακήρυξη και το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, ενώ σημειώνεται ότι η εσφαλμένη επίκληση του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 στο από 6.05.2022 αίτημα της αναθέτουσας αρχής ουδόλως καθιστά αυτό μη νόμιμο, δοθέντος ότι το κύρος της πράξης δεν πάσχει ακυρότητα αν η πράξη είναι νόμιμη με άλλη αιτιολογία, (βλ. Μ. ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ, «Η αιτιολογία των διοικητικών πράξεων και ο ακυρωτικός δικαστικός έλεγχος»), ως εν προκειμένω το επίμαχο αίτημα, ενόψει της ρητής διάταξης του όρου 2.2.9.2.Α της διακήρυξης. Ωστόσο, βασίμως υποστηρίζει ο προσφεύγων ότι η αναθέτουσα αρχή εσφαλμένως θεώρησε ότι αποτελεί ένωση οικονομικών φορέων με τον τρίτο φορέα την κα ..., δεδομένου ότι ουδόλως προκύπτει τούτο εκ των υποβληθέντων με την προσφορά του εγγράφων, αν και ο σχετικός ισχυρισμός προβάλλεται αλυσιτελώς διότι ο αποκλεισμός του προσφεύγοντος δεν ερείδεται σε αυτή τη βάση αλλά στη μη προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης του όρου 2.2.9.2Β4 της διακήρυξης ως προς τις εκτελεσθείσες συμβάσεις που επικαλείται, αν και του ζητήθηκε ρητώς, το οποίο ουδόλως αμφισβητεί ο προσφεύγων. Αναφορικά δε με τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος περί ασάφειας του από 6.05.2022 αιτήματος της

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

αναθέτουσας αρχής διότι δεν προσδιορίζονται σε αυτό τα έγγραφα που όφειλε να προσκομίσει, λεκτέον ότι, καταρχάς, ουδόλως ο προσφεύγων αιτήθηκε την αποσαφήνισή του περιεχομένου του εν λόγω αιτήματος, περαιτέρω, ρητώς και σαφώς αναφέρεται στο σώμα του από 6.05.2022 εγγράφου της αναθέτουσας η υποχρέωση προσκόμισης από τον προσφεύγοντα των στοιχείων τεκμηρίωσης για κάθε έργο με παραπομπή στον όρο 2.2.9.2.B4 της διακήρυξης. Ως εκ τούτου, δοθέντος ότι ο εν λόγω όρος της διακήρυξης είναι σαφής και δεν έχει αμφισβητηθεί, δεν δύναται βασίμως να γίνει δεκτό ότι ο επιμελής και ευλόγως ενημερωμένος διαγωνιζόμενος, ως οφείλει να είναι ο προσφεύγων, αδυνατούσε να κατανοήσει τα έγγραφα που υποχρεούτο να προσκομίσει κατόπιν του σχετικού αιτήματος της αναθέτουσας αρχής, τα οποία μάλιστα δεν προσκομίστηκαν ούτε και με την προσφυγή. Επομένως, βάσει των προεκτεθέντων, ορθώς και κατά δεσμία αρμοδιότητα η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά του προσφεύγοντος και οι σχετικοί λόγοι της προσφυγής τυγχάνουν απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

36. Επειδή, ενόψει και των εκτεθέντων υπό σκέψη 14, εφόσον συντρέχει νόμιμος λόγος απόρριψης της προσφοράς του προσφεύγοντος, μετ' εννόμου συμφέροντος προβάλλει ισχυρισμούς κατά της αποδοχής των προσφορών των έτερων δυο συμμετεχόντων και για πλημμέλειες που δε σχετίζονται με τους δικούς του λόγους αποκλεισμού. Ειδικότερα, ο προσφεύγων προβάλλει ότι δεν έχει λάβει γνώση των διευκρινίσεων που υπέβαλαν οι έτεροι συμμετέχοντες, εκ δε των υποβληθέντων με την προσφορά του οικονομικού φορέα «...» εγγράφων δεν προκύπτει η εργασιακή του σχέση με τους νομικούς/μέλη της Ομάδας Έργου κ. ... και κα ..., ως προς τους οποίους δεν έχουν υποβληθεί ΕΕΕΣ. Επίσης, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι το ΕΕΕΣ του εξωτερικού συνεργάτη του παρεμβαίνοντος κ. ... δεν είναι ψηφιακώς υπογεγραμμένο καθώς και ότι δεν έχει υποβληθεί έγγραφη δέσμευση της μεταξύ τους συνεργασίας, όπως και για την εξωτερική συνεργάτιδα κα Σταματοπούλου. Πέραν των ανωτέρω, ο προσφεύγων προβάλλει ότι το ποσοστό των εργασιών που θα αναλάβει να εκτελέσει υπερβολικά ο οικονομικός φορέας «...» δεν αντιστοιχεί στην

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική ικανότητα που ο ίδιος φορέας θα παρέχει στον παρεμβαίνοντα.

37. Επειδή, καταρχάς, οι αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί μη κοινοποίησης των διευκρινίσεων των έτερων οικονομικών φορέων, κατά παράβαση της αρχής της διαφάνειας, προβάλλονται αλυσιτελώς, ενόψει της ανάρτησης των επίμαχων διευκρινίσεων στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού την 3.08.2022, ενώ επισημαίνεται ότι ο προσφεύγων εδύνατο νομίμως να αναμείνει την πλήρη γνώση αυτών και έπειτα να ασκήσει προδικαστική προσφυγή, το οποίο όμως δεν έπραξε και άρα η για το λόγο αυτό πρόωρη άσκηση της υπό κρίση προσφυγής αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του προσφεύγοντος.

38. Επειδή, ουδόλως προβλέπεται στη διακήρυξη ότι οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν να προσκομίσουν στον υποφάκελο δικαιολογητικών συμμετοχής-τεχνικής προσφοράς τις συμβάσεις εργασίας που έχουν συνάψει με τα πρόσωπα που δηλώνουν ως μέλη της Ομάδας Έργου, αλλά αρκεί η δήλωση των προσώπων αυτών στο ΕΕΕΣ του συμμετέχοντα. Περαιτέρω και ως έχει ήδη εκτεθεί υπό σκέψη 34, εκ της συνδυαστικής εφαρμογής των όρων 2.2.8 και 2.2.9.2B9 της διακήρυξης προκύπτει ότι στην περίπτωση που ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, η σχετική έγγραφη δέσμευση των φορέων αυτών προσκομίζεται με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης του προσωρινού αναδόχου.

39. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο οικονομικός φορέας «...» δήλωσε στο ΕΕΕΣ του, μεταξύ άλλων, τον κ. ... και την κα ..., ως μέλη της Ομάδας Έργου-Νομικοί. Συνεπώς, εφόσον στο ΕΕΕΣ του οικονομικού φορέα «...» δεν δηλώνεται ότι τα προαναφερθέντα μέλη της Ομάδας Έργου αποτελούν τρίτους οικονομικούς φορείς στις ικανότητες των οποίων θα στηριχθεί, ορθώς δεν έχει προσκομιστεί χωριστό ΕΕΕΣ για τα εν λόγω πρόσωπα. Σημειωτέον ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος περί θεώρησης των μελών της Ομάδας Έργου κ. ... και κας ... ως τρίτων φορέων ερείδονται επί της αναπόδεικτης προϋπόθεσης ότι δεν συνδέονται με σχέση έμμισθης εντολής με τον οικονομικό φορέα «...», ενώ ουδόλως κλήθηκε δια του από 6.05.2022 εγγράφου της αναθέτουσας αρχής ο οικονομικός φορέας

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

«...» να προσκομίσει και τα δικαιολογητικά κατακύρωσης περί της δέσμευσης του τρίτου φορέα ή συμβάσεις εργασίας με τα μέλη της Ομάδας Έργου, παρά μόνον να υποβάλει τα αναφερόμενα στον όρο 2.2.9.2B4 της διακήρυξης έγγραφα, ως άλλωστε σχετικό αίτημα υποβλήθηκε προς τους προσφεύγοντα και παρεμβαίνοντα κατ' εφαρμογήν της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Συνεπώς, ουδόλως υπείχε η αναθέτουσα αρχή στο παρόν στάδιο της προαπόδειξης οιαδήποτε υποχρέωση, πέραν των δηλωθέντων στο ΕΕΕΣ του οικονομικού φορέα «...», να ελέγξει επιπροσθέτως και την εργασιακή σχέση του με τα μέλη της Ομάδας Έργου κ. ... και κας ..., προκειμένου να διαπιστώσει αν αποτελούν ή μη τρίτους φορείς, έλεγχος ο οποίος θα πραγματοποιηθεί επισταμένως κατά το στάδιο των δικαιολογητικών κατακύρωσης, εφόσον ο εν λόγω διαγωνιζόμενος ανακηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος, όπου η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αιτηθεί την προσκόμιση των συμβάσεων εργασίας με τα συγκεκριμένα πρόσωπα, ακόμη και αν τούτο δεν προβλέπεται ρητώς στη διακήρυξη, προς αποσαφήνιση του σχετικού ζητήματος, πολλώ δε μάλλον διότι η αλήθεια των δηλούμενων στο ΕΕΕΣ του οικονομικού φορέα «...» περί της πλήρωσης του κριτηρίου τεχνικής ικανότητας ως προς τα μέλη της Ομάδας Έργου δεν προκύπτει με σαφήνεια εκ των ήδη υποβληθέντων εγγράφων, ενώ αμφισβητήθηκε δια συγκεκριμένων αιτιάσεων του προσφεύγοντος.

40. Επειδή, δοθέντος ότι, ως έχει ήδη εκτεθεί υπό σκέψη 38, η έγγραφη δέσμευση των τρίτων φορέων με τον συμμετέχοντα προσκομίζεται με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος περί απόρριψης της προσφοράς του παρεμβαίνοντος λόγω μη προσκόμισης στο παρόν στάδιο εγγράφων που αποδεικνύουν την δέσμευσή του με τους εξωτερικούς συνεργάτες κ.κ. ... και ... τυγχάνουν απορριπτέοι ως ερειδόμενοι επί εσφαλμένης προϋπόθεσης. Αναφορικά δε με τις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί έλλειψης ψηφιακής υπογραφής του ΕΕΕΣ του κ. ... επισημαίνεται ότι, το επίμαχο ΕΕΕΣ φέρει έγκυρη ψηφιακή υπογραφή καθώς έχει συνταχθεί μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης, φέρει δε μοναδικό αναγνωριστικό αριθμό και ηλεκτρονική σφραγίδα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κατά δε το ν. 4727/2020 τα έγγραφα

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

που εκδίδονται μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης θεωρούνται ηλεκτρονικά έγγραφα που γίνουν υποχρεωτικώς αποδεκτά από τους δημόσιους φορείς χωρίς να απαιτείται ηλεκτρονική υπογραφή και με ισχύ πρωτοτύπου εγγράφου, ως βασίμως προβάλλει ο παρεμβαίνων και άρα πληρείται ο σκοπός των διατάξεων που επικαλείται ο προσφεύγων περί ψηφιακής υπογραφής και ο σχετικός λόγος της προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

41. Επειδή, περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο παρεμβαίνων δήλωσε στο ΕΕΕΣ του ότι αφενός μεν στηρίζεται στον τρίτο φορέα «...» ως προς το κριτήριο χρηματοοικονομικής επάρκειας και ως προς το κριτήριο τεχνικής ικανότητας για το σκέλος που αφορά την προηγούμενη εμπειρία στην εκτέλεση συναφών συμβάσεων, αφετέρου ότι θα ανατεθεί στον εν λόγω τρίτο φορέα υπερβολικά ποσοστό 5% των εργασιών της υπό ανάθεση σύμβασης δια της διάθεσης του στελέχους του κ. .... Ωστόσο, κατά τον όρο 2.2.8 της διακήρυξης και το άρθρο 78 του ν. 4412/2016, σε περίπτωση στήριξης προς πλήρωση του κριτηρίου τεχνικής ικανότητας που αφορά επαγγελματική εμπειρία του οικονομικού φορέα σε συγκεκριμένες προηγούμενες συμβάσεις απαιτείται και ανάθεση στον τρίτο των οικείων εργασιών που σχετίζονται με τις ικανότητες που παρέχει ως στήριξη, ήτοι με την εμπειρία του σε συναφή έργα (βλ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ 1227/2022, 873/2022). Ενόψει τούτου αβασίμως ο παρεμβαίνων προβάλλει ότι υφίσταται κατ' άρθρον 78 του ν. 4412/2016 διάκριση μεταξύ υπερβολάβου και τρίτου φορέα, καθώς σύμφωνα με τον όρο 2.2.8 της διακήρυξης η στήριξη στις ικανότητες τρίτου φορέα ως προς την επαγγελματική εμπειρία συνεπάγεται συγχρόνως και την υπερβολαβική ανάθεση των εργασιών για τις οποίες παρέχεται στήριξη . Συνεπώς, εν προκειμένω, δοθέντος ότι ο παρεμβαίνων δεν πληροί αυτοτελώς το κριτήριο τεχνικής ικανότητας που αφορά την προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία παρά μόνον δια της στήριξης στο φορέα «...» ο οποίος αναλαμβάνει να καλύψει εξ' ολοκλήρου το σχετικό κριτήριο τεχνικής ικανότητας, βασίμως ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το δηλωθέν ποσοστό υπερβολαβίας 5% που θα εκτελέσει ο τρίτος φορέας δεν αντιστοιχεί στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που παρέχει στήριξη. Ενόψει τούτου, η

Αριθμός απόφασης: 1322/2022

αναθέτουσα αρχή όφειλε κατά δεσμία αρμοδιότητα να απορρίψει την προσφορά του παρεμβαίνοντος και ο σχετικός λόγος της προσφυγής θα πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

42. Επειδή γίνεται δεκτή εν συνόλω η εισήγηση.

43. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή, ήτοι κατά το σκέλος που αφορά τη μη νόμιμη αποδοχή της προσφοράς του παρεμβαίνοντος

44. Επειδή η παρέμβαση θα πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή, ήτοι κατά το σκέλος που αφορά την απόρριψη της προσφοράς του προσφεύγοντος.

45. Επειδή, ύστερα από τα εκτεθέντα στη σκέψη 43, πρέπει να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται εν μέρει την παρέμβαση.

Ακυρώνει τη με αριθμ. πρωτ. 230300/19.07.2022 απόφαση κατά τα αναφερόμενο στο σκεπτικό της παρούσας.

Ορίζει την επιστροφή στον προσφεύγοντα του παραβόλου ποσού 600 ευρώ

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2022 και εκδόθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΚΑΝΑΒΑ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ